

Nr 17

Av herr Gustafsson i Borås m. fl., om höjning av tillståndsgivningen för aktuella statskyrkliga och frikyrkliga byggnader.

Bedömningen av tillståndskvoten för kyrkliga byggnader måste, så länge byggnadsregleringen varar, bli en omdömesfråga. Behovet av nya skolor för undervisning av barn och ungdom är alltfört trängande och nog så allvarligt, och nya byggnader för kroppsligt och psykiskt sjuka såväl som den direkta sinnessjuk- och åldringsvården går genast in i blickfältet när man diskuterar nybyggnadsbehov. Bostäder, vägar och hamnanläggningar gör sig även påminta. Villigt skall erkännas att landets myndigheter säkerligen sökt göra sitt bästa för att tillfredsställa alla. Det är alldeles uppenbart att i en tid, då varje statlig, kommunal eller ideell organisation skall ha och får sin del av de samlade byggnadsmöjligheterna, så skall även svenska kyrkan och andra trossamfund ha sin skäligen del. Fråga är dock om så har skett. Den del som under senare år ansetts skälig och som upptagits i statsverkspropositionen har flera år stannat vid ca 10 miljoner. Siffran har dock icke ansetts orubblig utan har överskridits vid faktiska behovsprövningar. Därtill kommer att reparationer eller nybyggnader som inte överskrider 100 000 kronor numera icke ingår i kvoten.

Detta till trots måste det sägas att den föreslagna kvoten varit snävt tilltagen, detta så mycket mer som i kvoten ingått inte allenast kyrkliga nybyggnader och större restaureringar utan även ekonomibyggnader, krematorier och gravkapell.

Enligt uppgifter från förra året fanns hos arbetsmarknadsstyrelsen ansökningar om 13,6 miljoner kronor för nybyggnad av kyrkor, 17,3 miljoner kronor för restaurering av kyrkor, i vilken summa ingår 10 miljoner kronor avseende restaurering av domkyrkorna i Uppsala, Linköping och Växjö, 16,7 miljoner för församlingshem, 8 miljoner för krematorier och 10 miljoner för frikyrkliga byggnader, alltså tillhopa omkring 65 miljoner kronor som faktiskt redovisat byggnadsbehov. På grund av ständigt ökade byggkostnader torde dock nämnda belopp få räknas upp till inemot 80 miljoner kronor. I den nämnda summan ingår inte heller kostnaderna för nya kyrkor och församlingshus i Stockholms ytterförsamlingar, ej heller för nybyggnader i Göteborg.

Det finns även anledning att i detta sammanhang beakta vad man skulle kunna kalla de »tysta behoven», de som aldrig kommer till uttryck i ingivna ansökningar. Så länge den nuvarande restriktiva tillståndspolitik be-

drives är det helt naturligt, att många församlingar helt enkelt inte finner det lönt att komma in med ansökningar om byggtillstånd. Många finner det inte vara lönt att kosta på ritningar och andra utgifter för att kunna lämna in en ansökning. Exempel finns även på att man låtit bli att lämna in vederbörliga ansökningshandlingar sedan det upplysts om hos arbetsmarknadsstyrelsen ineliggande mängder ansökningar. Man torde därför nödgas antaga, att det aktuella behovet av byggnader, som skall tillgodoses med kvoten för kyrkliga byggnadsändamål, närmar sig 100 miljoner kronor. I augusti månad 1957 redovisade arbetsmarknadsstyrelsen »vilande» ansökningar om byggnadstillstånd för kyrkliga ändamål till en siffra på 56 miljoner.

Den knappt tillmätta kvoten och därav hårda begränsningar av tillståndsgivningar hindrar allvarligt den aktivitet som svenska kyrkan och de frikyrkliga samfundet borde och kunde utveckla om tjänliga lokaler stode till buds.

För de frikyrkliga är läget synnerligen allvarligt, enär gamla lokaler fått förfalla under de år då nära nog all dylik byggverksamhet var otänkbar. Den nya religionsfrihetslagen i funktion kräver onekligen att kyrkorum står till förfogande som fyller åtminstone rimliga anspråk på stil och helgd. Här föreligger mer ett nybyggnadsbehov än renovering av det gamla.

En rimlig ökning av tillståndskvoten för kyrkliga ändamål synes därför vara skälig. Under 1930-talet togs 5,4 promille av byggnadsverksamhetens volym exklusive bostadsbygge i anspråk för kyrkor och gudstjänstlokaler. Jämför man med vad som nu sker torde man få stanna vid en siffra som ligger vid en fjärdedel av vad som var fallet på 1930-talet, trots folkökning och nya tätorter och stadsbildningar. Det är vår uppfattning att avvägning av byggkvoten i syfte att bättre tillgodose de skriande behov som här ovan redovisats bör kunna ske utan att bostadsbyggande, allmänna samlingslokaler, skolor och sjukvård eftersättes.

Från och med den 1 januari 1958 har genomförts vissa omläggningar av byggnadsregleringen. Kungl. Maj:t har sålunda tills vidare meddelat generellt tillstånd:

1) för byggnadsarbeten på Öland samt i Gotlands, Blekinge, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län,

2) för byggnadsarbeten i övriga delar av landet vilka icke drar högre kostnad än 500 000 kronor (dock med vissa undantag vad gäller större städer), samt

3) för en betydande del av tidigare tillståndsberoende kommunala och statliga byggnadsarbeten.

Fortfarande krävs dock i här nämnda fall igångsättningstillstånd, vilka beviljas av arbetsmarknadsmyndigheterna och motiveras av att en så jämn sysselsättning som möjligt året runt är önskvärd. Det beräknas att minst 1 200 ärenden om året eller mer än hälften av de tillståndsärenden som nu bedöms centralt i Stockholm kommer att stanna ute i länen och avgöras där.

Tidigare har regeringen, såsom påvisats i motionen, fastställt en särskild

budget för att ange i vilken omfattning man planerat att lämna byggnadstillstånd. Någon sådan tillståndskvot fastställs nu inte för det kommande budgetåret 1958. I regeringskommunikén angående byggnadsregleringen anges dock att avsikten är att byggnadsverksamheten inom den ifrågavarande sektorn skall hållas vid samma nivå som föregående år.

Under hänvisning till vad här ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en sådan höjning av tillståndsgivningen för aktuella statskyrkliga och frikyrkliga byggnader som kan anses skälig med de för handen varande behoven.

Stockholm den 16 januari 1958

D. Svenungsson

Fridolf Jansson

i Benestad

Axel Gustafsson

Borås

Edvin Gustafsson

i Bogla